

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1732

av Sara Karlsson (S)

Rättssäkerhet vid inre utlänningskontroll

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att förbättra rättssäkerheten och förebygga diskriminering vid inre utlänningskontroll.

Motivering

Sedan Sverige 2001 gick med i Schengensamarbetet har Sverige varit ålagt att genomföra inre utlänningskontroller, eftersom gränskontrollerna mellan länderna i Schengenområdet i och med det försvann. Årligen görs tusentals kontroller, och vi har sett en kraftig ökning av antalet kontroller sedan 2007. Det som skedde 2007 var att Rikspolisstyrelsen bestämde att inre utlänningskontroll är en uppgift som inte enbart ska ligga på gränspolis utan integreras i det ordinarie polisarbetet för all patrullerande polis.

Det har stundtals förts en stor debatt om dessa inre utlänningskontroller, då polisens arbetsmetoder uppfattats som kränkande och misstankar uppstått att polisen använder sig av rasprofilering som metod. Rasprofilering är förbjudet enligt lag, det måste finnas en grundad anledning till kontroll och skälen får inte vara personens utseende, namn eller språk.

Arena idé presenterade i februari 2014 en rapport skriven av journalisten Peter Leander, som har undersökt polisens dokumentation av inre utlänningskontroller. Dels genom att undersöka rutiner hos de olika polismyndigheterna och dels genom att granska delar av de kontrollrapporter som finns. Rapporten kommer fram till att rutinerna för dokumentation skiljer sig stort mellan de olika länsmyndigheterna. I vissa län dokumenteras överhuvudtaget inte kontroller utförda på personer som visat sig ha medborgarskap eller PUT (permanent uppehållstillstånd), i andra län är det oklart hur

rutinerna ser ut. Dessutom är den dokumentation som görs ofta bristfällig och gör det svårt att utläsa vad som föranlett kontrollen. Detta riskerar att undergräva ett fundament i rättsstaten – nämligen rätten att kunna få sin sak prövad i efterhand. En person med medborgarskap eller PUT som kontrolleras utan att veta varför kan då inte i efterhand få reda på detta, och kan inte driva ett ärende mot polisen om kränkande behandling och olagliga arbetsmetoder.

I och med att polismyndigheterna slås samman till en bör nya riktlinjer för dokumentation av inre gränskontroller tas fram, som säkerställer att dokumentation görs på korrekt sätt och på ett sådant sätt som gör det möjligt att den enskilde kan få sin sak prövad.

Det har också förekommit att polisen förlagt polisinsatser till platser där de kan kombinera inre utlänningskontroll med annan kontroll, exempelvis av misstänkt plankning till tunnelbanan, men där det framstår som uppenbart att det primära skälet är att utföra inre utlänningskontroll. Det är ett tillvägagångssätt som innebär en betydande risk för att rasprofilering kan ske. Hur denna typ av tillvägagångssätt kan förebyggas juridiskt bör ses över. Samma sak gäller den spaning och de ingripanden som skett i anslutning till skolor och vårdinrättningar. Riksdagen har tidigare fattat beslut om att barn som lever gömda ska ha rätt till utbildning samt att personer som lever gömda ska ha rätt till vård, denna rätt måste då också respekteras och denna typ av platser fredas.

Sara Karlsson (S)